

Pályázat

Hogy senki félre ne értse, már az írás elején kijelentem, hogy lelkes híve, pártolója vagyok a pályázati rendszernek, mivel azt demokratikus eljárásnak tekintem, alkalmasnak arra, hogy versengésre készítse az érdekelteket. Ugyanakkor a pályázatot kibocsátó intézmény, szervezet lehetőséget kap a válogatásra, kiválaszthatja a legjobb megoldást, illetve a legérdekesebb személyt. Pályázatot korábban is kiírtak. Az értelmező szótár szerint a pályázat lehet szellemi versengés: irodalmi, művészeti, tudományos alkotások elkészítésére, de lehet folyamodvány valamely olyan állás, tisztség elnyeréséért is, amelynek lehetőségét és feltételeit az illetékes szerv előre közzéteszi. Nem ritka manapság, hogy egy vállalatnál a főmérnöki állás pályázat útján töltik be, vagy a gyár pályázatot hirdet könyvelői állásra.

Az apróhirdetéseknél, s a nagyobbaknál is rendszeres olvasója vagyok. Gyakran találkozom pályázati hirdetményekkel lapjainkban, sőt, visszaemlékszem, hogy gyerekkoromban a községi előjáróság is pályázatot hirdetett, doboltatott, mezőőri állásra, s csordásnak, kanásznak, számadó juhásznak is általában pályázat útján lehetett jelentkezni. Természetesen az megint más lapra tartozik, hogy a meghirdetett pályázat csupán porhinta volt, hiszen régen eldöntötték, hogy ki lesz a mezőőr, a csordás, vagy a számadó. Tudom, manapság ilyen porhinnal sehol nem találkozhatunk, sem az orvosi, sem a tanári, sem a könyvelői állások pályázatainál, minden pályázatot hirdető bejárja a jelentkezőket és gondos mérlegeléssel választ a pályázók közül.

Szeretném megegyszer hangsúlyozni, hogy rengeteg pályázatot láttam már életemben, a községi csordás státuszától a legrangosabb irodalmi díjakig, de olyan pályázatra, mint amilyen nemrégiben napilapjainkban találkoztam, még nem volt példa. Hogy mi is volt ez a pályázat? Egy gépirni is tudó, rész munkaidős adminisztrátori állásra hirdettek pályázatot. Ahogyan szakmai berkekben mondják, két hasáb, tíz centiméter magas, keretes. Egy ilyen hirdetés ára 1800, azaz egyezernyolcszáz forint. Ez a keretbe foglalt pályázati közlemény négyszer jelent meg. Könnyű kiszámítani, hogy testvérek között és több mint 7 ezer forint volt az ára. A nyomdai adjusztálás elsőrendűnek minősíthető. A keret felső részén, középtűt, igen vastag címbetűvel: PÁLYAZATI! Majd a kereskedelmi cég teljes neve, székhelye, amelyet tapintatból nem írok le. A harmadik és negyedik sorban valamely szerényebb, de kitagrató címbetűvel: gépirni is tudó — rész munkaidős, majd alatta zárójelben napi 6—7 órák elfoglaltsággal, megint címbetűvel: adminisztrátort, s újfent apróbb betűvel: alkalmazás kiírdelteségénél. A kereskedelmi cég egy közeli nagyvárosban székel, kiírdeltesége pedig a szomszédos kisvárosban.

A keretben ezután kiemelten következnek a feltételek, s ennél a felsorolásnál „főmegye a pumpa”, ahogyan manapság divatosan mondani szokták. Mert mire is gondolhatna a halandó, amikor rátekinthet a figyelemfűlkeltő kezdetre? Legalábbis arra, hogy magasak a követelmények, sose lehet tudni, mit is kívánnak egy rész munkaidős, gépirni is tudó adminisztrátortól. Lehet, hogy megkövetelik a filozófiai doktorátust, esetleg három idegen nyelvet is tökéletes ismeretűt, s ezek között is egy legalább valamely afri-

kaál állam ritkán használt nyelvjárását tudja tökéletesen. Olyan is előfordulhat, hogy csak férfi, esetleg csak nő jelentkezhet az állásra, vagy netán lényeges kritérium az életkor, a testsúly, a magasság, a szem és a haj színe. Aki nem hajlamos az ironizálásra, hihetné azt is, hogy olyan kiváló gépirni kívánnak fölvenni, aki háromszor nyert országos versenyt, s kiválóan levelez németül, oroszul és angolul, s a magyar nyelvtant Lőrincze Lajos tanár úrnál sajátította el.

De nem ezt olvashatja el a követelményeknél. Eleget lehet a következő ismeretek és képzettségek birtoklása is: „érettségi bizonyítvány vagy levelező tagozaton most folyó továbbtanulás és legalább közepesen minősíthető gépirni-rástudás. Jelekezni a kereskedelmi cég kisvárosi kiírdelteség-vezetőjénél lehet személyesen. Petőfi utca 3”. Mondom, két hasáb, tíz centiméter magas, keretes adjusztálású pályázati hirdetés, a 1800 forint, négyszer egymásután. Senki se higgye, hogy ez vicc vagy rosszindulat.

Bármennyire is híve vagyok a pályázati rendszernek, az ilyen pályázatok nagyon elzomorítanak, s bármennyire is töröm a fejemet, képtelen vagyok rájónni, hogy mi lehet emögött a hirdetés mögött? A meg-

jelölt kiírdelteségvezetőt telefonon már többször kerestem, de a kagylót egyik alkalommal sem emelték föl. Ebből akár arra is következtethetnék, hogy még nem találtak megfelelő pályázót. Az is előfordulhat, hogy a 30 ezer lakosú kisvárosban nem akad egyetlen olyan lány, fiatalasszony, esetleg férfi, aki megfelelne a kiírdelteségi követelménynek. Tehát nincs olyan személy, aki ne rendelkezne érettségi-vel és ne tudna rendszeresen gépirni. Érettségizett, s jó gépirni minden bizonyos számszám akadnak, de rájuk aligha vonatkozik az elvárt követelményrendszer, hiszen ha pályázatukban megjelölnék, hogy már érettségiztek és gépirni is tudnak, talán hiába is fecsérelnek idejüket a kérelem megírására és pénzüket az utazási költségre, mivelhogy a kiírdelteség-vezetőnél személyesen kell megjelenniük.

Kedves fiúk, kedves lányok, ne fáraszták magukat szorgos tanulással, mert aligha lesz esélyük egy-egy komoly pályázatnál arra, hogy elnyerjenek adminisztrátori munkakört. Persze valami alapvető ismeretre azért szükséges lesz, gépirniük tíz ujjal (nyolccal keressék a betűket, kettővel csapjanak rá, s iratkozzanak be az általános iskola levelező tagozatára), biztos siker garantálva...

Gazdag István

Tájházak Baranyában

A Baranyában élő magyarok, németek, horvátok néprajzi emlékeinek megőrzésére és bemutatására tájház-programot kezdeményeztek a helyi tanácsok. A régi, szép parasztházakat nem viszik szikánbe, hanem helyreállítják és a helyén hagyják. Eredeti környezetükben élettel megtöltve mutatják be a jellegzetes falusi épületeket, amelyek tájházként új, méltó funkciót kapnak. Egyszerre őlt bennük testet a műemlékvédelem és a múzeumi munka.

A tájházak többsége tájegységi múzeum lett. A sely-

lyei talpasház például az Ormánság múltját idézi. Mecsekadásdon és Ofaluban kétszáz esztendő, jellegzetes német stílusban épült parasztházakat állítottak helyre.

A zselici dombok között megbújó Magyarlukafán néprajzi alkotóházat hozták létre. A fiatal népi iparművészek műhelye egy száz évvel is öregebb jellegzetes dél-zselici parasztházban működik. Boldogasszonyfán a hajdani híres faragó, Hoffer János munkáit helyezték el a tájházban. A mecseki Bakócán a nyolcvan éves népi kerámikus, Sáfrány Géza munkái láthatók. (MTI)

A gyerekek után járó pótszabadságról

A gyerekek után járó szabadságokról vitája van K. J.-né szegedi olvasóknak. Három kiskorú gyermeke van. A gyerekek után járó kilenc fizetett szabadsnapot megkapja, a vita tárgyát az képezi, hogy emellett a gyerekekre való tekintettel jár-e részére külön pótszabadság. Továbbá az is vita tárgyát képezi, hogy a gyerekek betegsége miatt igénybe vett fizetés nélküli szabadság idejére jogosult-e fizetett szabadságra?

A munkajogi szabályok szerint a gyermekeket nevelő dolgozó anyák szabadság tekintetében is többféle jogcím kedvezményeket élveznek. Meghatározott feltételek mellett jogosultak fizetett szabadságra, pótszabadságra, háztartási szabadságra és fizetés nélküli szabadságra is.

A fizetett napot, amely évenként egy 14 éves aluli gyermek után 2, két gyermek után 3, három és ennél több gyermek után pedig 9 nap — általában vita nélkül

kiadják az anya által kívánt időpontban. Sokkal több vita van a pótszabadság kiadását illetően. Mióta az anyának fizetett szabadsnap is megilleti, a munkáltatók erőltetve legfőbbje megfigyelik. Pedig változatlanul érvényben van az a munkajogi rendelkezés, miszerint a dolgozó anyának három gyermeke után évenként 2, minden további gyermeke után ugyancsak 2—2, de évenként legfeljebb 12 munkanap pótszabadság jár. A pótszabadságra jogosultság szempontjából az általa saját háztartásban gondozott 18 éves aluli és munkaviszonyban nem álló gyermekeket kell figyelembe venni. A több gyermekes anyáknak járó ilyen pótszabadság a dolgozó az egyéb címen járó pótszabadságokon felül is megilleti.

A munkajogi szabályok szerint a vállalat a szülési szabadság letelte után a gyermek gondozása céljából 3. életéve betöltéséig a gyermek betegsége idejére pedig a gyermek 10 éves koráig fizetés nélküli szabad-

Tudományos diákműhely

A JATE Bölcsészettudományi Karának tudományos diákkörében szerteágazó kutatómunka folyik. A hallgatók dolgozataikat kari diákköri üléseken tárják hallgatótársaik és tanáraik kritikus szemé elé. A legjobb dolgozatokat a két évenként megrendezésre kerülő Országos Tudományos Diákköri Konferencián vitatják meg.

A Bölcsészkar Diákköri Tanácsának kezdeményezésére az egyetem tudományos ifjúsági folyóirata, az ACTA IUVENUM legújabb száma az 1977. évi Országos Tudományos Diákköri Konferencia és az 1978. évi kari Tudományos Diákköri Konferencia történetéről is fontos politikai kérdéseket felolvasott legjobb dolgozatokat gyűjtötte össze. A mostani szám kiadásával a bölcsész Diákköri Tanács célja az volt, hogy bemutatssa a kar hallgatóinak tudományos munkáját, ezzel a diákköri mozgalomnak is biztatást adjon.

A kötet első két tanulmánya Csongrád megye és Szeged kora középkori történetének kutatásához kapcsolódik. Schwarz Klára dolgozata Szeged Árpád-kori történetének néhány kérdésével foglalkozik, Petrovics István pedig korai nemzetiségi monostorainkról írt tanulmányt.

Fischer Ferenc dolgozata a német katonai befolyás kérdéseit tárgyalja Chilében 1885—1914. között. Tanulmánya a tanszéki kutatómunkához kapcsolódik: a Szegeden kibontakozóban levő Latin-Amerika története kutatásokhoz. Fischer tanulmánya aktuális szempontból is fontos politikai kérdés hátterére világít rá.

Az egyetemen ugyan nincs régész szak, csak speciális jellegű képzés folyik, de a diákköri munkában mégis jelentős helyet foglalnak el hallgatói kutatások, amelyek többnyire ásatások anyagait dolgozzák fel. Munkájukat a diákköri mozgalomnak is biztatást adjon.

dományos Diákköri Konferenciára több régészeti dolgozat is készült, melyből három tartalmaz a mostani kötet.

Regénye Judit dolgozatában a Csóka-Kremenyék neolitikus telep időrendjét próbálta meg rekonstruálni. Kálay Mária pedig a Csongrád megyei bronzkardok kronológiai-típológiai kérdéseivel foglalkozik tanulmányában Somogyvári Ágnes értékesítésében egy kora bronzkori edény kultúrába sorolásának kérdését elemzi.

A kötetben megjelent tanulmányok az 1977- és 1979-es Országos Tudományos Diákköri Konferencián igen rangos elismerést kaptak. Fischer Ferenc kiemelt országos fődíjat, Schwarz Klára, Petrovics István és Somogyvári Ágnes dolgozata első díjat, Regénye Judit harmadik díjat kapott. A kötetet Karsai László és Serfőző Zoltán szerkesztette.

Kóbor Márta

A hanyagság következményei

Az 1979. év bűnözési helyzetét vizsgálva — az előző évekhez hasonlóan — az általános megállapítás, hogy az ismételt vált bűncselekmények legjelentősebb csoportja a vagyon elleni bűnözés. Ezen belül legnagyobb arányban a lopás és a betöréses lopás fordult elő. Míg a személyi tulajdon sérelmére elkövetett vagyon elleni bűncselekmények száma emelkedő tendenciát mutat, a társadalmi tulajdon sértő bűncselekmények száma mérsékelten csökken. Az elkövetett cselekmények több mint 50 százaléka csupán néhány ezer forintos károkozással járt, de mivel sok személyt érintett, a közvélemény hangulatát jelentősen befolyásolta.

Az elmúlt évben emelkedett az olyan vagyon elleni bűncselekmények száma, ahol közvetve érte károsodás a társadalmi tulajdon. Ez alatt az értendő, hogy sok munkahelyen a dolgozók felelőtlen magatartása nagyban hozzájárult

ahhoz, hogy munkaeszközök, felszerelési tárgyakat és egyéb berendezéseket el tudtak lopni. A felelőtlen magatartás a meg nem felelő őrzésben, a hanyag munkavégzésben és az elemi vagyongörögző intézkedések elmulasztásában nyilvánult meg. E cselekmények számarodásával összefügg: sokhelyütt olyanok a körülmények, hogy azok szinte segítik a bűnözőket. Megállapított tény, hogy a vagyon elleni bűncselekményekre legfőbbje azért kerülhetett sor, mert nem kellett az elkövetőnek akadályt leküzdenie, illetőleg nem kellett attól tartania, hogy „gyorsan lebukik”.

Az alábbiakban néhány kiragadott, de általánosnak mondható példát szeretnék bemutatni, amelyeknek közös jellemzője: a hanyagság! Az elmúlt évben is igen sok esetben állapíthatjuk meg, hogy csak azért tudták elkövetni a cselekményt, mert a portások, a kapusok nem teljesítették előírt kötelességeiket. Továbbra is probléma, hogy a szegedi vállalatok többségének telephelyeiről ellenőrzés nélkül mennek ki gépkocsik. Az ellenőrzéssel megbízottak „látatlanban” aláírnak szállítóleveleket, portai kilépőket. Anélkül, hogy meggyőződnenek arról, mit szállítanak a gépkocsin. E téren is túlbuzjánzik az adminisztrációs munka, ami a tényleges ellenőrzés rovására megy. Példázzák ezt azok a megtörtént esetek, amikor terjedelmében — az értékről nem is beszélve — nagy és jelentős vagyon-tárgyakat, alkatrészeket, munkagépeket tudnak elvinni, úgy, hogy ezt senki észre nem veszi. Például több mázsa súlyú szivattyút, lemezvágót. Több esetben bizonyítható volt az is, hogy maguk az ellenőrzéssel megbízottak is közreműködtek — kapusok, portások, éjjeliőrök — a cselekmények elkövetésében. Az ilyen besorozások ellátásánál a személykiválasztást nagyobb gondossággal kell végezni. E tekintetben sok esetben a rendészeti teendők ellátásával is baj van. Mert, például a kapuellenőrzések alkalmával sokkal nagyobb eredményeket lehetne elérni, ha a rendészeti szervek az utasításokat a gyakorlatban jobban számon kérnék és ellenőriznék.

Hanyagság az oka annak is, hogy a vagyon elleni cselekményeket különböző inté-

tezmények irodáiban, a közösség célját szolgáló épületekbe behatolva követtek el. Például iskolákban, óvodákban, hivatalokban, ilyenkor leggyakrabban zsebszámológépeket, rádiókat, magnetofonokat visznek el. Különös, hogy ugrásszerűen megemelkedett a zsebszámológépek lopása. Eltulajdonításuk eseténként „megfoghatatlan körülmények között” történt. S mert a tettesek legfőbbje ismeretlen maradtak rejtély, hogy az egy eltulajdonított számológépeket hol használják, vagy alkalmazzák. E cselekmények vizsgálataánál minden esetben megállapítható, hogy az értékeket záratlan, vagy zárral ugyan ellátott, de be nem zárt fiókokban, szekrényekben tartották. Az előfordult esetek között jelentős a pénzlopások száma is. Ezeket elősegíti, hogy a sértettek több ezer forintot a be nem zárt irodák asztalán hagyta el, így azt könnyűszerrel el lehetett tulajdonítani. Ha mégis bezárták az irodát, a kulcs az ajtóban volt. Sajnos, e jelenség egyre több intézménynél tapasztalható, erről bárki meggyőződhet saját környezetében is.

Ugyancsak hanyagság jellemző azokra az esetekre is, amikor a lopást azért tudták elkövetni, mert ugyan „kivülről az ajtókat bezárták”, de az épület földszinti ablakait, az udvari kapukat nyitva hagyták. Így, miután az elkövető az épületbe bejutott, csaknem mindehhez könnyűszerrel hozzáfért. A legtöbb esetben — például az iskolákban — a tantermek, a szertárak, az igazgatói szobák, az ajtók, a fiókok záratlanok voltak. Így történhetett meg az is, hogy egyik felsőoktatási intézményünkben, a folyosói szekrényből nagy értékű fotóberendezést tudtak ellopni.

A példászerűen kiragadott jelenségek megemlékezésével nem ötletet akartam adni. A megelőzés érdekében szerettem volna a figyelmet felhívni arra, hogy a látványos jelentéktelen kötelességek elmulasztása milyen következményekkel járhat. Ha azt akarjuk, hogy a fentiekben vázolt esetek száma csökkenjen, akkor sokkal nagyobb gondosságot és figyelmet kell megkövetelnünk magunktól és munkatársainktól. Ezzel a köz- és a magánérdeket is védjük.

Dr. V. M.

Dr. Jármai Tibor